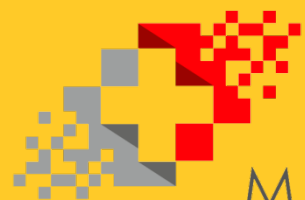

Медичні відходи України

МЕДИЧНИЙ
КОНСТРУКТОР

Київ 2020

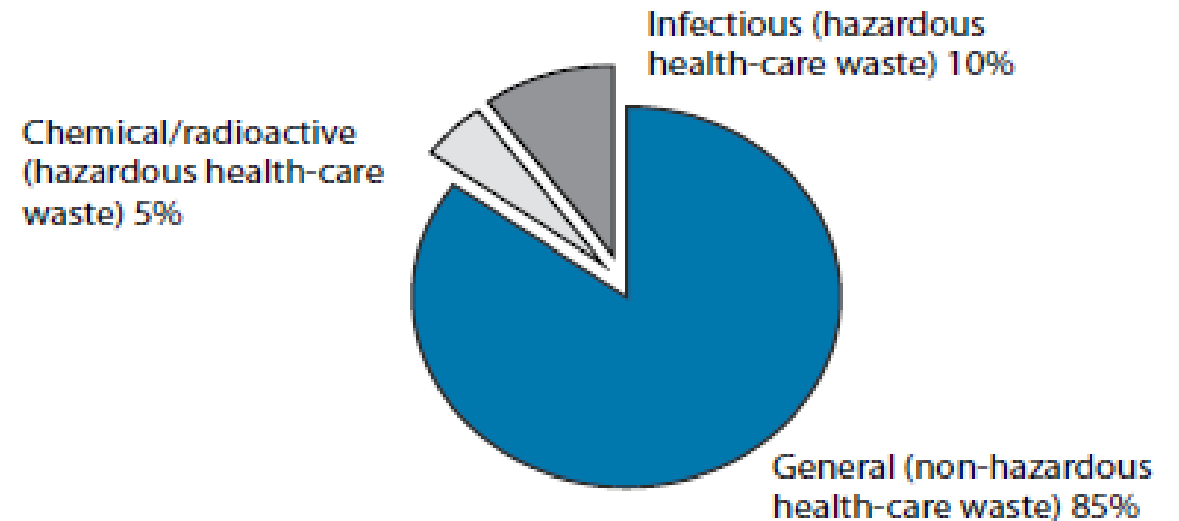
Олександр Пугач

Засновник та керівник проєктів

Експертно-аналітичний центр
МЕДИЧНИЙ КОНСТРУКТОР

1.1 МЕДИЧНІ ВІДХОДИ. ОСНОВНІ ФАКТИ.

Медичні відходи – це відходи, які утворюються в результаті діяльності в галузі охорони здоров'я, включають в себе широкий спектр матеріалів: від використаних голів і шприців до забруднених пов'язок, частин тіла, діагностичних зразків, крові, хімічних речовин, фармацевтичних препаратів, медичних приладів та радіоактивних матеріалів.

Із загальної кількості відходів медико-санітарної діяльності, приблизно 85% є звичайними безпечними відходами. Решта 15% вважаються небезпечними матеріалами, які можуть бути інфекційними, токсичними або радіоактивними.(1)

(1) Technical Guidelines on the Environmentally Sound Management of Biomedical and Healthcare Wastes (Y1; Y3),|| Secretariat of the Basel Convention, United Nations Environment Programme, Châtelaine, Switzerland (2003).

1.2 МЕДИЧНІ ВІДХОДИ. ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ.

- Лікарні
- Університетська лікарня
- Загальна лікарня
- Районна лікарня
- Інші медичні установи
- Невідкладна медична допомога
- Центри охорони здоров'я та диспансери
- Акушерські та пологові будинки

- Амбулаторії
- Центри діалізу
- Довгострокові медичні установи та хоспісів
- Трансфузійні центри
- Військові медичні служби
- В'язничні лікарні чи клініки
- Пов'язані лабораторії та дослідницькі центри

- Медико-біомедичні лабораторії
- Біотехнологічні лабораторії та установи
- Медичні дослідницькі центри
- Пат.анатомічна служба та центри суд. мед експеризи
- Дослідження та тестування тварин
- Банки крові та служби збору крові
- Доглядальні будинки для людей похилого віку
- Домогосподарства

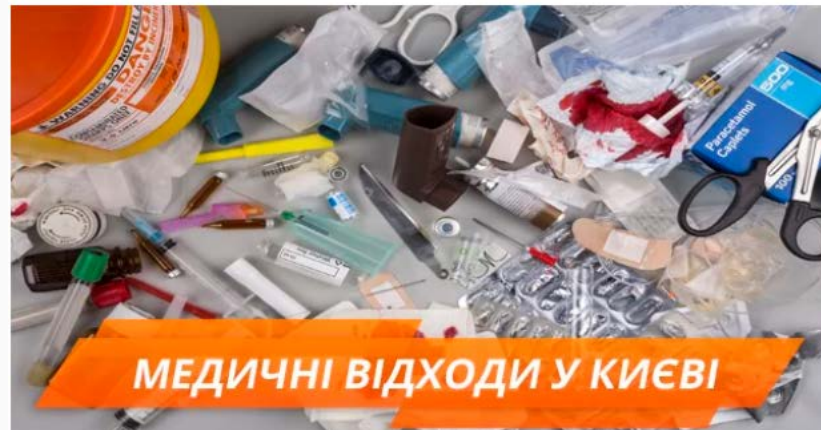

2.1 СИТУАЦІЯ З ВІДХОДАМИ - ЗМІ

Новини України

240 тис вместо 1,2 млн – как в Киеве зарабатывают на медицинских отходах

Факты ICTV рассказывают, что происходит с медицинскими отходами в Киеве, почему утилизация стоит дорого и как на этом зарабатывают.

Голки з ВІЛ та гепатитом на смітниках: чому в Україні медичні відходи загрожують життю людей

24 ЛЮТОГО 2017, 17:23

802

Поділитись в Facebook

Написати в Twitter

G+

П

D

Полиция расследует дело о сливе медицинских отходов в реку Лыбидь

27 августа 2018 г. 16:00

f Facebook 54

Twitter

G+ Google+

2.2 СИТУАЦІЯ З ВІДХОДАМИ - ЗМІ Новини України

НА КИЇВЩИНІ ПОСЕРЕД ЛІСУ ЗНАЙШЛИ ЗВАЛИЩЕ З МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ

Медичні відходи знову знайдені на смітнику

КИЇВ. 3 вересня. УНН. У неділю 2 вересня житель Запоріжжя Андрій Бездольний виявив звалище небезпечних медичних відходів в одному із районів міста. Про це він написав на своїй сторінці у [Facebook](#), передає УНН.

Небезпечна знахідка була знайдена на території Олександрівського лісництва. Зазначимо, що неподалік знаходиться Запорізька обласна клінічна лікарня.

"Чого там тільки не було: використані ампули і препарати, упаковки від синтетичних діалізаторів з прізвищами, шприци і просто купа відходів від чисто наметової їжі-упаковки з-під йогуртів, соків, печива і т.д.", - написав Бездольний.

За його викликом на місце прибула поліція. Правоохоронці зафіксували факт порушення законодавства.

2.3 СИТУАЦІЯ З ВІДХОДАМИ - ЗМІ

Новини України

Google

Галицький кореспондент

Утилізувати не можна викинути: куди зникають медичні ...

«В медичних закладах всі відходи потрапляють на утилізацію виключно на ліцензовані переробні підприємства і після утилізації не ...»

1 тиждень тому

ВолиньPost

В Україні хочуть перевірити компанії, які займаються ...

... компанії, які займаються утилізацією медичних відходів ... які мають право відбирати ці відходи у медичних установ і знищувати їх.

1 тиждень тому

Сайт міста Рівне

У Рівненській ОДА розповіли, куди діватимуть медичні відходи після хворих на COVID-19

У Рівненській ОДА розповіли, куди діватимуть медичні відходи після хворих на COVID-19. Фото ілюстративне. 17:43, 11 вересня. Суспільство. Надійне ...

3 тижні тому

Рубрика

ТОП-7 проблем з екологією в Києві. Як вижити в столиці

Якщо говорити про полігони твердих побутових відходів, ... небезпечні медичні відходи в Україні раз у раз вивозяться на такі ж стихійні ...

Google

Інтерфакс-Україна

Медичні відходи — нова екологічна загроза країни

Медичні відходи - це всі відходи, створювані медичними установами та лабораторіями, біомедичними і дослідницькими центрами, ...

29 трав. 2020 р.

ТСН - Телевізійна служба новин

У Миколаївській області лікарня видала ампутовані ноги ...

... вимог наказу МОЗ в частині поводження з медичними відходами. ... до категорії В — епідемічно небезпечні медичні відходи — віддали ...

2 тижні тому

ТСН - Телевізійна служба новин

"Я відчувала тепло цих ніг у себе на плечах": миколаївські лікарі змусили жінку забрати з лікарні...

... що у лікарні немає коштів на утилізацію медичних відходів. ... там роками мертвороджені діти утилізувалися як "медичні відходи".

2 тижні тому

Громадське | hromadske.ua

У МОЗ прогнозують понад 5 тисяч нових випадків COVID-19 ...

«Наша медична система має певну межу, як би ми не збільшували ... за допомогою бактерій добувати золото з електронних відходів.

15 годин тому

МЕДИЧНІ ВІДХОДИ – НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ

- ЗУ Про охорону навколишнього природного середовища №1264-12 (Редакція від 22.04.2018)
- ЗУ Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення
- ЗУ Про відходи _ від 05.03.1998 № 187_98-ВР
- **проект №2207-1д Закону України «Про управління відходами»**
- ЗУ Про ліцензування видів господарської діяльності
- Наказ МОЗ № 325 08.06.2015 Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами
- Національна стратегія поводження з відходами до 2030 року.
- розпорядження КМУ від 20 лютого 2019 року «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року»
- ДЕРЖАВНИЙ КЛАСИФІКАТОР ВІДХОДІВ УКРАЇНИ ДК 005-96
- ЗУ Про ветеринарну медицину №2498-12 Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції №1393-14

1. На рівні закону будуть введені вимоги розроблення Національного, регіональних та місцевих планів управління відходами.
2. Також будуть визначені чіткі повноваження як центральних, так і місцевих органів влади, вимоги до створення та функціонування муніципальної системи управління побутовими відходами, управління небезпечними відходами, вимоги щодо дотримання ієрархії управління відходами
3. Система розширеної відповідальності виробника

Стаття 1. Визначення термінів

- 8) **відходи, що не є небезпечними** – відходи, що не мають небезпечних властивостей з Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними, наведеного в додатку 3;
- 12) **власник** відходів – фізична особа, юридична особа та фізична особа-підприємець, **яка утворює відходи** або ж яка відповідно до закону володіє, користується і розпоряджається відходами;
- 21) **медичні відходи** — відходи, пов'язані з медичним обслуговуванням людей і тварин та/або проведенням відповідних досліджень;

Стаття 7. Національний перелік відходів

1. Відходи класифікуються на небезпечні або відходи, що не є небезпечними відповідно до Національного переліку відходів і Порядку класифікації відходів з урахуванням їх походження, складу, властивостей, наведених у додатку 3 цього Закону.
2. Зміна класифікації небезпечних відходів на відходи, що не є небезпечними, не повинна досягатися шляхом розбавлення або змішування відходів з метою зниження початкової концентрації небезпечних речовин до рівня, що є нижчим за порогові значення, для визначення відходів небезпечними.

Розділ IV. НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ

Стаття 27. Загальні вимоги до управління небезпечними відходами

2. Утворювачі та власники небезпечних відходів зобов'язані:
  1. зберігати небезпечні відходи окремо від інших видів відходів у спосіб, який не становить загрози для навколишнього природного середовища та здоров'я людини;
  2. забезпечувати їх збирання, перевезення, оброблення самостійно за наявності дозволу на здійснення операцій з управління відходами та ліцензії на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами, або шляхом укладення договорів з суб'єктами господарювання у сфері управління відходами;

Розділ IV. НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ

Стаття 29. Змішування небезпечних відходів

1. Утворювачам та власникам небезпечних відходів, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами забороняється змішувати:

1) різні види небезпечних відходів або небезпечні відходи з відходами, що не є небезпечними;

2) небезпечні відходи, що можуть бути відновлені, з відходами, що не можуть бути відновлені.

Розділ IV. НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ

Стаття 29. Змішування небезпечних відходів

2. Перекласифікація відходів з небезпечних на такі, що не є небезпечними, не може бути досягнута шляхом розведення або змішування відходів з метою зниження початкової концентрації шкідливих речовин до рівня нижче необхідного для визнання відходів небезпечними.

Розділ IV. НЕБЕЗПЕЧНІ ВІДХОДИ

Стаття 29. Змішування небезпечних відходів

3. Суб'єктам господарювання у сфері управління відходами дозволяється змішування небезпечних відходів за наступних умов:

- 1) здійснення безпечного збирання, перевезення, зберігання, відновлення чи видалення відходів;
- 2) відсутності загрози здоров'ю людей та довкіллю;
- 3) відповідності найкращим доступним технологіям та методам управління.

зміни у Кодексі України про адміністративні правопорушення

Стаття 82. Порушення вимог управління відходами під час їх збирання, перевезення та оброблення

Порушення вимог управління відходами під час їх збирання, перевезення та оброблення —

тягне за собою накладення штрафу на громадян від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, громадян — суб'єктів підприємницької діяльності — від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ЗМІНИ

**до Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм
щодо поводження з медичними відходами**

Наказ № 325

Міністерства охорони здоров'я України

від 08 червня 2015 року

зміни в 325 Наказ щодо поводження з медичними відходами

МЕДИЧНИЙ
КОНСТРУКТОР

- пункт 1 викласти в такій редакції:
Правила встановлюють загальні вимоги до поводження з медичними відходами в закладах охорони **здоров'я та фізичними особами-підприємцями**, які у встановленому законом порядку одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики,....
- пункт 3 терміни вживаються в таких значеннях:
біологічні рідини пацієнтів – всі рідини, які утворюються організмом людини, циркулюють в середині організму або виділяються назовні;
.....
спалювання (піроліз) – хімічна реакція, під час якої органічні сполуки розпадаються під впливом температури **не нижче 750°C.**

III. Загальні вимоги до організації системи поводження з відходами

було

стало

1. Система поводження з відходами складається з таких етапів:

- збирання та сортування відходів;
- маркування відходів;
- знезараження (дезінфекція) відходів;
- транспортування і перенесення відходів у корпусні/міжкорпусні (накопичувальні) контейнери в межах закладу, де вони утворюються;
- утилізація відходів (тих, що можуть підлягати утилізації);
- захоронення відходів (лише для відходів категорії А).

пункт 1 викласти в такій редакції:

- «1. Система поводження з відходами складається з таких етапів:
- збирання та сортування відходів;
  - маркування відходів;
  - знезараження (дезінфекція) та/або дезактивація відходів (за потреби);
  - транспортування і перенесення відходів у корпусні/міжкорпусні (накопичувальні) контейнери в межах закладу, де вони утворюються;
  - утилізація відходів (тих, що можуть підлягати утилізації) або захоронення відходів (лише для відходів категорії А), або транспортування відходів до місця їх спалювання (піролізу).

III. Загальні вимоги до організації системи поводження з відходами

було

стало

3. Медичні відходи, що становлять небезпеку для здоров'я людини, не можуть накопичуватися, тимчасово зберігатися, транспортуватися, знищуватися разом з іншими відходами.

викласти в такій редакції:

3. Медичні відходи, що становлять небезпеку для здоров'я людини **і не можуть бути відповідно упаковані з метою нівелювання небезпеки**, заборонено накопичувати, тимчасово зберігати, транспортувати, знищуватися разом з іншими відходами.

8. Пакет з відходами категорій В і С, що пройшов дезінфекцію, має містити маркування щодо категорії відходів, дати проведення дезінфекції, виду дезінфекції, відповідальної особи, що здійснювала дезінфекцію для медичних відходів.

8. Пакет з відходами категорій В і С, що пройшов дезінфекцію **та/або дезактивацію**, має містити маркування щодо категорії відходів, дати проведення дезінфекції, виду дезінфекції, відповідальної особи, що здійснювала дезінфекцію для медичних відходів.

IV. Вимоги до відходів категорії А

було

1. До відходів категорії А належать такі види відходів:
  - харчові відходи всіх відділень закладу, крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних;
  - відходи, що не мали контакту з біологічними рідинами пацієнтів, інфекційними та шкірно-венерологічними хворими;
  - побутові відходи (тверді, великогабаритні, ремонтні) всіх відділень закладу, крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних.

стало

викласти в такій редакції:

1. До відходів категорії А належать такі види відходів:
  - харчові відходи ~~всіх відділень закладу, крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних;~~
  - відходи, що не мали контакту з біологічними рідинами пацієнтів, ~~інфекційними та шкірно-венерологічними хворими;~~
  - побутові відходи (тверді, великогабаритні, ремонтні) всіх відділень закладу, ~~крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних.~~

зміни в 325 Наказ щодо поводження з медичними відходами

V. Вимоги до відходів категорії В

було

1. До відходів категорії В належать інфіковані та потенційно інфіковані відходи, які мали контакт з біологічними середовищами інфікованого матеріалу:

- використаний медичний інструмент;
- предмети, забруднені кров'ю або іншими біологічними рідинами;
- органічні медичні відходи хворих;
- харчові відходи з інфекційних відділень закладу;
- відходи, що утворилися в результаті діяльності медичних лабораторій;
- відходи лікувально-діагностичних підрозділів закладів та диспансерів, забруднених мокротинням пацієнтів, мікробіологічних лабораторій, що здійснюють роботи із збудниками туберкульозу.

стало

викласти в такій редакції:

1. До відходів категорії В належать інфіковані та потенційно інфіковані відходи, які мали контакт з біологічними середовищами інфікованого матеріалу:

- використаний медичний інструмент;
- предмети, забруднені кров'ю або іншими біологічними рідинами;
- органічні медичні відходи хворих;
- харчові відходи з інфекційних відділень закладу;
- відходи, що утворилися в результаті діяльності медичних лабораторій;
- відходи лікувально-діагностичних підрозділів закладів та диспансерів, забруднених мокротинням пацієнтів, мікробіологічних лабораторій, що здійснюють роботи із збудниками туберкульозу.

зміни в 325 Наказ щодо поводження з медичними відходами

V. Вимоги до відходів категорії B

було

2. Відходи, визначені у пункті 1 цього розділу, підлягають обов'язковому знезараженню (дезінфекції) фізичними методами (термічними, мікрохвильовими, радіаційними тощо).

Застосування хімічних методів дезінфекції допускається тільки для знезараження харчових відходів з відділень інфекційних хворих, а також при організації первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекції.

У випадку відсутності в закладі приміщень для знезараження (дезінфекції) відходів або централізованої системи знезараження відходів медичні відходи знезаражуються персоналом цього закладу в місцях їх утворення хімічними/фізичними методами.

стало

викласти в такій редакції:

2. Відходи, визначені у пункті 1 цього розділу, підлягають обов'язковому знезараженню (дезінфекції) **валідованими** фізичними методами (термічними, мікрохвильовими, радіаційними тощо).

Застосування хімічних методів дезінфекції допускається **тільки для знезараження харчових відходів з відділень інфекційних хворих, а також** при організації первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекції.

У випадку відсутності в закладі приміщень для знезараження (дезінфекції) відходів або централізованої системи знезараження відходів медичні відходи знезаражуються персоналом цього закладу в місцях їх утворення хімічними/фізичними методами.

V. Вимоги до відходів категорії B

було

13. Основними способами знезараження (дезінфекції) відходів категорії B є фізичні та хімічні методи:

фізичний метод знезараження відходів (категорії B), що включає обробку водним насиченим паром під надмірним тиском та температурою за допомогою спеціального обладнання - установок для знезараження відходів категорії B, зокрема автоклавів, які використовуються для дезінфекції відходів при температурі стерилізації не менше 150 °C, а також засобами та способами радіаційного та електромагнітного опромінення відповідного призначення безпосередньо на об'єкті;

стало

викласти в такій редакції:

«13. Основними способами знезараження (дезінфекції) відходів категорії B є фізичні методи безпосередньо на об'єкті:
обробка водним паром під тиском та температурою за допомогою спеціального обладнання – установок для знезараження відходів категорії B, зокрема автоклавів, які використовуються для дезінфекції відходів **при температурі стерилізації не менше 132°C протягом 60 хвилин**;

обробка засобами та способами радіаційного та електромагнітного опромінення відповідного призначення;
спалювання (піроліз).

зміни в 325 Наказ щодо поводження з медичними відходами

V. Вимоги до відходів категорії B

було

14. Хімічне знезараження відходів категорії B на місці їх утворення використовується як обов'язковий тимчасовий захід за відсутності приміщення для поводження з відходами або при відсутності централізованої системи знезараження.

15. Рідкі відходи категорії B (блювотні маси, сеча, фекалії), у тому числі аналогічні біологічні рідини хворих на туберкульоз, зливаються в систему централізованої каналізації тільки після попереднього знезараження хімічним або фізичним методами.

стало

викласти в такій редакції пункти 14, 15 виключити :

~~14. Хімічне знезараження відходів категорії B на місці їх утворення використовується як обов'язковий тимчасовий захід за відсутності приміщення для поводження з відходами або при відсутності централізованої системи знезараження.~~

~~15. Рідкі відходи категорії B (блювотні маси, сеча, фекалії), у тому числі аналогічні біологічні рідини хворих на туберкульоз, зливаються в систему централізованої каналізації тільки після попереднього знезараження хімічним або фізичним методами.~~

зміни в 325 Наказ щодо поводження з медичними відходами

V. Вимоги до відходів категорії B

Вивезення відходів категорії B, що не пройшли знезараження (дезінфекції) в місцях утворення чи у приміщеннях для поводження з відходами, за межі території закладів не допускається.

було

пункт 17 викласти в такій редакції:

стало

«17. Вивезення відходів категорії B, що не пройшли знезараження (дезінфекцію) в місцях утворення чи у приміщеннях для поводження з відходами, за межі території закладів **допускається** за умови дотримання норм Закону України «Про відходи» (далі – Закон) і Закону України «Про транспортування небезпечних вантажів» та **наступних вимог:**

- медичні відходи після транспортування підлягають спалюванню (піролізу);
- мішки/ємності/контейнери відповідають державним стандартам України, що затверджуються національним органом стандартизації;5
- мішки/ємності/контейнери заповнені не більше ніж на 3/4 від максимального об'єму, який передбачено виробником;
- мішки/ємності/контейнери щільно закриті;
- мішки/ємності/контейнери перед транспортуванням протираються хлорвмісним дезінфекційним засобом (концентрація та час експозиції визначаються інструкцією до засобу);
- транспортування мішків/ємностей/контейнерів проводиться спеціалізованим транспортом (кабіна водія повністю ізольована, вантажний кузов забезпечує повну ізоляцію від навколишнього середовища, а внутрішнє оздоблення піддається дезінфекційній обробці).»;

V. Вимоги до відходів категорії В

було

Відходи категорії В після знезараження передаються на підприємства, що мають ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами та мають відповідне сертифіковане обладнання.

стало

викласти в такій редакції:

18. Відходи категорії В після знезараження не відносяться до групи небезпечних і подальше поводження з ними проводиться відповідно до положень Закону.

5.0 ЯКА СИТУАЦІЯ ЗАРАЗ?

1. Виявляються нові стихійні звалища з медичними відходами (**особливо ЗІС з початку COVID**)
2. Відсутня державна політика з національне управління відходами в галузі охорони здоров'я
3. Системної національної чи дорожньої карти по медичним відходам не розроблено і не розгорнуто

1. Запит та інтерес до рішень по знешкодженню медичних відходів виріс в рази
2. Медичні заклади поступово збільшують об'єми закупівель послуг по вивезеню, однак вони ще далекі до реально утворюваних
3. Розробляються регіональні плани по управління відходами (*цікаво буде подивитись на результати в частині «Обсяги утворення відходів та наявна інфраструктура»*)

Дякую за ваш час та увагу

info@medconstructor.org
+38 044 332 32 68
вул. Ф.Пушиної 8а, оф. 111
Київ, 03115, Україна